

Konut Pratiğinin Mimari Söylemler Üzerinden Okunmasına Yönelik Kavramsal Bir Okuma Modeli

Gamze Atay (Ph.D)

*Araş. Gör. Dr., Çukurova Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü, Adana, Türkiye
gamzeatay27@gmail.com, gatay@cu.edu.tr*

Altay Çolak (Doç. Dr.)

*Doç. Dr., Çukurova Üniversitesi, Mimarlık Fakültesi, Mimarlık Bölümü, Adana, Türkiye
acolak@cu.edu.tr*

* Bu çalışma, Çukurova Üniversitesi Mimarlık Bölümü'nde yazılan "Mekânı Tanımlayan Kavramların Mimari Söylem ve Pratiğine Yönelik Analizi ve Bir Model Önerisi" başlıklı doktora tezinden üretilmiştir.

ÖZET

Mimari söylemler; döneminin sosyal, politik, kültürel ve ekonomi gibi toplumsal hayatın alanlarıyla ilişkili oldukça güçlü kavramsal veri aktarma potansiyeline sahiptir. Bu bakımdan mimarlık alanında yürütülen akademik çalışmalar, tartışmalar ve mimari pratiklerin yanı sıra mimari söylemler de önemli bir yere sahiptir. Bu çalışmada mekânı var eden kavramların mimari söylemler aracılığıyla ortaya koyulması hedeflenmiştir. Durum çalışması bağlamında, bireyin temel yaşamsal ihtiyaçlarını karşılaması ile birlikte en çok diyalog kurduğu ve ona yüklediği anlamla kimlik kazandırdığı mekân olan konutlara odaklanılmıştır. Çalışma kapsamında, 1950'lerden günümüze kadar olan süreçte, mekân yaklaşımı ile ön plana çıkan 9 mimarın kendi tasarladıkları, en bilinen konut uygulamalarına dair söylemleri üzerinden kavramsal bir okuma modeli önerilmiştir. Konut pratiğine dair söylemlerin değerlendirilmesinde içerik analizi yöntemi ve ara yüz olarak da MAXQDA programı kullanılmış ve farklı yapı tipolojilerinde ve/veya kişiler özelinde de sınırlanabilecek bir model ortaya koyulmuştur. Bu bağlamda elde edilen kavram ve alt kavramlar aracılığıyla konut pratiğine dair farklı bir bakış açısı geliştirilerek yorumlanmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Mekân, konut, mimari söylem, kavramsal okuma, içerik analizi

A Conceptual Reading Model for Reading Housing Practice through Architectural Discourses

ABSTRACT

Architectural discourses have the potential to convey very strong conceptual data related to areas of social life such as social, political, cultural, and economic life of the period. In this respect, architectural discourses have an important place in addition to academic studies, discussions, and architectural practices carried out in the field of architecture. In this study, it is aimed to reveal the concepts that create space through architectural discourses. In the context of the case study, the focus is on housing, which is the place where the individual meets his/her basic vital needs, establishes the most dialog and gives identity with the meaning he/she attributes to it. Within the scope of the study, a conceptual reading model is proposed through the discourses of 9 architects, who have come to the forefront with their spatial approach in the period from the 1950s to the present day, on the most well-known housing practices they have designed. The content analysis method and the MAXQDA program as an interface was used to evaluation of the discourses on housing practice, and a model that can be tested in different building typologies and individuals was put forward. In this context, a different perspective on housing practice was developed and interpreted through the concepts and sub-concepts obtained.

Keywords: Space, house, architectural discourse, conceptual reading, content analysis

1. GİRİŞ

Günümüzde çoğu mimar ve teorisyen, mimarlığın bir "mekân yaratma" eylemi olduğunu söylemlerle desteklemektedir (Pevsner, 1960; Zevi, 1957; Ching, 2011; Schmarsow ve Fiedler, 2017).

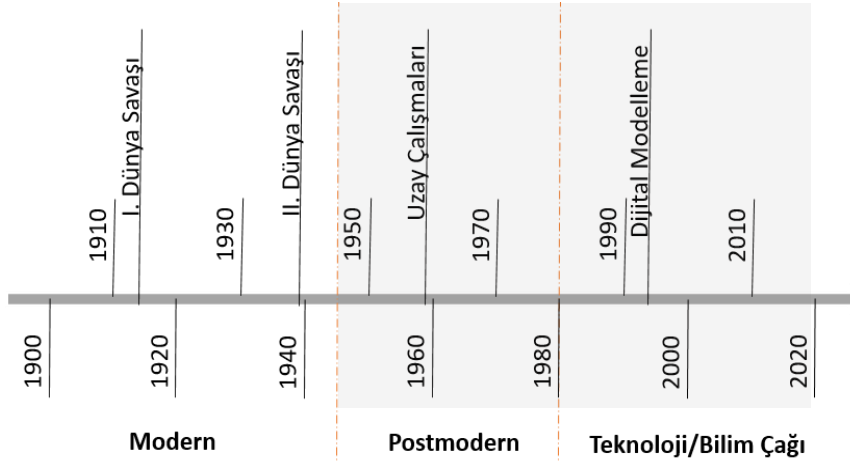
Evrendeki bütün olayların mekân olgusu içerisinde gerçekleştiğini söyleyebiliriz. Mekân insan, toplum ve zamanla kurduğu diyalektik ilişki sebebiyle tarihsel süreçte, fiziksel ve anlamsal bağlamda, sürekli değişime ve dönüşüme uğramaktadır. Bu değişen ihtiyaçlardan, yaşanan toplumsal olaylardan, kültürden, iklimden, topografya ve sosyal yaşamdan, teknoloji, vs. gibi etmenlerden doğrudan etkilenen mekân, zaman içerisinde yeni anlamlar ve değerler kazanmıştır.

Çalışmada mekânı var eden kavramların neler olduğu sorgulanmış ve kapsayıcı bir sınıflandırma hedeflenmiştir. Bu amaçla insan-mekân ilişkisinin en üst düzeyde gözlemlendiği yapı türü olan "konut" üzerinden çalışmanın metodolojisi denenmiştir.

2. ÇALIŞMANIN KAPSAMI

Çalışmada ana sınırlar; mimarların seçimi, bu mimarlara ait konut yapıları ile söylemlerin belirlenmesi ve yöntemin uygulanması konularından oluşmaktadır.

Çalışma zaman aralığı; II. Dünya Savaşı sonrası değişen gereksinim, ekonomi ve moderne yönelik eleştiriler bağlamında Atom Çağı olarak da anılan Post Endüstriyel dönemden, Post Endüstriyel Dönem sonrası uzay çalışmalarının hız kazandığı, endüstriyel gelişimin mimariye yansımaya başladığı ve mekânsal bir kırılma noktası olan 1980'li yılları da kapsayacak şekilde günümüze kadar olan süreç olarak belirlenmiştir (Şekil 1). 1980'lerden itibaren bilgisayar teknolojisi, mimarlıkta çizim ve temsilde yardımcı bir araç olarak kullanımının yaygınlaşması ile zaman içerisinde mekânsal form ve düşüncenin de değişimine yol açtığı düşünülmektedir.

Şekil 1. Çalışma bağlamında ele alınan tarihsel süreç

Belirlenen dönem dâhilindeki örneklem grubu, söylemleri ve yapılarıyla gündemde olan çağdaş mimarlar arasından seçilmiştir. Seçim metodolojisi olarak literatür çalışması üzerinden arama motorlarına dayalı nicel veriler kullanılmıştır.

Örneklem grubuna dâhil edilen konutlar, mimarların mekânsal yaklaşımlarının birer manifestosu olarak yorumlanmıştır. Bu bağlamda mimarların fikir ve kurgu birlikteliği anlamında mekânsal yaklaşımlarını en iyi ifade ettiği düşünülen 18 konut örneği incelenmiştir.

Mimarların teorik ve pratik alandaki mekânla ilişki söylemlerinin tespiti için yazılı metinlerin yanı sıra görüşme ve röportajlar da nitel veri olarak kullanılmıştır. Bu anlamda YouTube videoları transkript edilerek, metinlere dönüştürülmüş ve analiz edilmiştir.

3. METODOLOJİ

3.1. Materyal

Boudon (2015) mimarlar tarafından kaleme alınmış metinlerin, mimarların mimarlıklarıyla bir sistem çerçevesinde ilintilendirilmesinin önemli bir mimarlık-bilgisel araştırma yolu olacağını belirtmiştir (Boudon, 2015, s.56). Bu bağlamda mekân, mimar ve Maxqda (Qualitative Data Analyse) yazılım programı üçgeninde gerçekleşecek çalışmanın ana materyalini, konut tasarımları ile ilgili mimarlara ait nitel veriler -metinler- oluşturmaktadır.

Çalışmada mimarlık tarihi kitapları, web sayfaları, arama motorları ile seçilen mimarlara ait kelimeler, ifadeler, metinler, manifestolar, röportajlar gibi çeşitli yazılı, görsel ve işitsel öğelere başvurulmuştur.

3.2. Yöntem

Felsefenin klasik sorusu olan, kendi dışımızdaki gerçeklik (nesnellik) ile kişinin bilincinin/düşüncesinin (öznellik) nasıl bir ilişki içinde olduğu ve birbirlerini nasıl etkilediği sorusuna yanıt verme çabaları sonucu oluşan geniş bir tartışma alanı vardır. Söylem kavramı da bu tartışma alanından, özellikle de dilbilim alanından gelen öncü çabalarla doğmuştur.

Sancar'a göre söylem, insanın anlamlandırma pratiği olarak dil kullanımı aracılığıyla var olan ve dilin içinden geçerek oluşan anlamlandırma bütünlerine verilen addır. Nesnel ve maddi toplumsal pratikler dil ile adlandırılıp anlamlandırıldığı için dilin anlam üretme kuralları içinde algılanır ve bilincin anlamlandırma çabası sayesinde var olurlar ve bu sayede oluşan söz alanları olarak söylemler ortaya çıkar (Sancar, 2007, s.579).

Çalışma kapsamında çok boyutlu ilişkiler örüntüsü olan mekân kavramına, dilin doğrudan doğruya anlam yönüne eğilen bir inceleme alanı olan anlambilim üzerinden bakılmıştır. "Mekân tek başına var olabilir mi?" varsayımından yola çıkılarak, konutu tarifleyen mimari söylemler (betimlemeler, metin ve belgeler) üzerinden konut mekânını var eden olmazsa olmaz kavram ve alt kavramların neler olduğu, mimarların söylemleri üzerinden sorgulanarak, kavramsal bir sınıflandırmaya varmak çalışmanın ana hedefini oluşturmuştur.

Bu amaç doğrultusunda tez kapsamında, nitel araştırma çerçeve bütünü içerisinde nitel verilerin niceliksel analizi üzerine yoğunlaşmış özgün bir araştırma modeli dizayn edilmiştir.

3.3. Araştırma Modeli

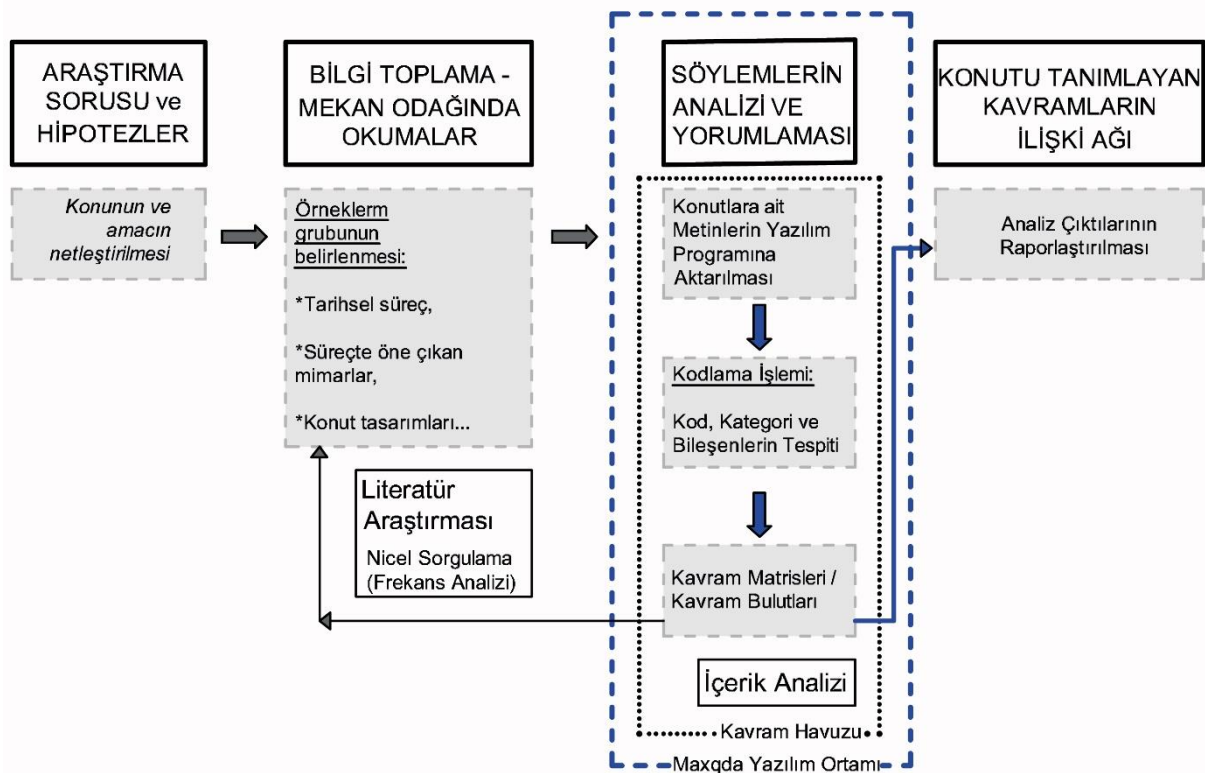
Çalışma kapsamında kurgulanan araştırma modeli; nitel araştırmalarda kullanılan "verilerin toplanması, kodlanması, yorumlanması ve bulguların paylaşılması" gibi aşamaların geliştirilmesiyle elde edilmiştir:

İlk aşama bilimsel bir çalışmanın temeli olan konunun/ araştırma probleminin tanımlandığı ve bunun üzerinden hipotezlerin geliştirildiği aşamadır.

"Mekân odağında okumalar" olarak tanımlanan bilgi toplama aşamasında; sınırlandırılan tarihsel süreç içerisinde öne çıkan entelektüel görüşlü mimarlar ve onlara ait yapı örneklem grubu ile söylemlerin belirlenmesidir. Mimarların ve konut örneklerinden oluşan örneklem grubu, literatür çalışması üzerinden arama motoruna dayalı nicel veriler kullanılarak belirlenmiştir.

“Söylemlerin analizi ve yorumlanması” aşamasında söylem ya da manifesto cümleleri üzerinden kavram ve alt kavramlara (kod, kavram ve bileşenler) ulaşılmaya çalışılmıştır. Kod, kategori ve bileşenlerin belirlenmesine yönelik çalışmada; mekân ile ilişkili kavramlar, mimarların kendi yapılarına dair söylemleri üzerinden içerik analizi ile elde edilmiştir. Analizlerin yoğun bir şekilde yapıldığı bu evre; dijital yazılım programı olan MAXQDA ortamında yapılmış ve örneklem grupları özelinde elde edilen kavram bulutları ve frekans sıklıkları aracılığıyla betimsel açıdan yorumlanmıştır.

“Mekânı tanımlayan kavramların ilişki ağı” olarak tanımlanan son aşamada ise, analizlerle elde edilen kavram ve alt kavramların mimarlar ve fiziki örnekleri üzerinden sonuç raporları oluşturulmuştur (Şekil 2).

Şekil 2. Araştırma modeli

3.4. Mimar ve Konut Örneklem Grubunun Belirlenmesi

Çalışmada mimarlar ve söylemlerin belirlenmesi, ulaşılabilecek bilginin niteliği anlamında önemli bir basamağı temsil etmektedir. Bu anlamda mimarlar, fiziki örnekler ve metinler bağlamında örneklem gruplarının tespiti hassasiyetle ele alınmıştır.

Bu amaçla örneklem grubunu belirlerken, ünlü mimarlık tarihçileri Jonathan Glancey (2003), Borden ve ark. (2015) ve Leland M. Roth (2015) ait ilgili dönemlerdeki kaynaklara başvurularak mimar isimleri derlenmiştir. Literatürden derlenen bu isimleri sınırlandırmak için yöntem olarak ise; istatistiksel veri niteliği gösteren arama motorlarına başvurulmuştur.

Bu bağlamda Google, Google Akademik (Google Scholar), Yandex, Yahoo ve Bing arama motorları, mimarların isimleri üzerinden yapılan sorgulamaların sonucunda ne kadar veriye ulaşıldığını nicel olarak belirtmektedir. Ancak çalışma kapsamında dünya üzerinde en çok kullanılan arama motoru olan, daha bilimsel ve akademik veri özelliği gösteren, “Google Akademik” tercih edilmiştir.

Örneklem grubunu belirlemek için yapılan bu sorgulamaya göre çıkan sıralama tablolaştırılmıştır (Tablo 1). Araştırma bağlamında 15.000 üzerinde veriye ulaşılan ilk 9 isim örneklem grubuna dâhil edilmiş ve buna göre en çok veriye ulaşılan isim Rem Koolhaas olmuştur.

Tablo 1. Metinleri incelenen mimarların tespiti için "google akademik" üzerinden yapılan sorgulamada bulunan yaklaşık değerler

Mimarlar	Google Akademik
1. Rem Koolhaas (1944-....)	23.300
2. Oscar Niemeyer (1907-2012)	21.600
3. Philip Johnson (1906-2005)	21.400
4. Frank Gehry (1929-....)	20.100
5. Richard Rogers (1933-2021)	19.400
6. Aldo Rossi (1931-1997)	17.500
7. Norman Foster (1935-....)	17.300
8. Zaha Hadid (1950-2016)	16.700
9. Renzo Piano (1937-....)	16.400
* Bu sorgulamalar 29.12.2020 tarihinde yapılmış olup, Google'ın arama motoru güncellemesi ve sunumdaki algoritmasının değişebileceği göz önünde bulundurulmalıdır.	

Bu sayısal değerler, o tasarımcının mesleki platformda ne kadar yer tuttuğunun ve ne kadar tartışıldığının bir göstergesidir, diyebiliriz. Özetle çalışma kapsamında değerlendirilen mimarlar;

*Literatürde en çok konuşulan ve tartışılan isimler olmaları,

*Mekân ile ilgili okumaları, söylemleri en çok bu mimarların yapmış olması,

*Google Akademik'te isimleri üzerinden yapılan sorgulamada en çok veriye ulaşılan tasarımcı olmaları nedeniyle seçilmiştir.

4. KONUT PRATIĞİNİ TANIMLAYAN KAVRAMLARIN SÖYLEMLER ÜZERİNDEN BELİRLENMESİ

Çalışma kapsamında mimarlara ait söylemler hem konuşma hem de yazılı metin olarak görülmüştür. Mimarlar için konut projeleri üzerinden söylemlerin analizi için ilgili metinlerin, kodlardan bileşenlere doğru hiyerarşik akışla, içerik analizleri yapılmıştır.

5. BULGULAR

Mimarların mekâna dair konut projelerine ait söylemleri analiz edilerek, oluşturulan tablolarda öncelikle konut ile ilgili genel bilgi ve görsellere yer verilmiş, ardından mimarın konut projesiyle ilgili söylemleri üzerinden MAXQDA aracılığıyla yapılan analizlerden çıkan kavram bulutları ve yorumlamalar eklenmiştir.

Tablo 2. Konutlar üzerinden içerik analizleri

1	Villa Dall'Ava	Rem Koolhaas, Xayeer de Geyter, Jeroen Thomas (Saint Cloud, Paris, Fransa, 1984-1991)
Villa Dall'Ava bulunduğu çevre, topoğrafya ile kurduğu ilişki açısından özeldir. Koolhaas'a göre kullanıcının Eyfel Kulesi'ni görecekle yüzme havuzu isteği ile alana kıyasla programın büyüklüğü, projenin zorlayıcı unsurlarıydı (Ekincioglu, 2001, s.52). Yüzme havuzu ön ve arkada yer alana iki kütle arasında en üst kotta bulunmasıyla, yoğun program ise zeminden yukarıda uzanan konsol mekânlar aracılığıyla çözümlenmiştir. Yapı, manzaradan faydalanmak için zıt yönlerde kaydırılan ve havada süzülen iki adet apart birim ile bu birimlere dik yerleşen oturma ve yemek alanlarını içeren cam bir pavilyon olarak tasarlanmıştır (Asensio, 2002, s.8). Bu şeffaf cam pavilyonun Mies van der Rohe'nin Farnsworth Evi'ni ve Philip Johnson'ın Cam Evi'ni; şerit pencerelerle, ince ve tekrarlanan taşıyıcılar ise Le Corbusier'in Villa Savoye'sini çağrıştırdığını söyleyebiliriz.		

		
Sınır Yer Görsel ilişki Diyalog Doluluk/Boşluk	Anlatılarda sıklıkla konut kullanıcısı ile yapılan "diyalog"lar neticesinde ortaya çıkan programın konumlandığı "yer" ile mekânların yerle kurduğu "görsel ilişki"den -dizimsel ilişkilerden- bahsedilmiştir. <u>Analiz Edilen Metin:</u> Koolhaas ve Mau, 1995 / Koolhaas, 1998 (URL 1)	

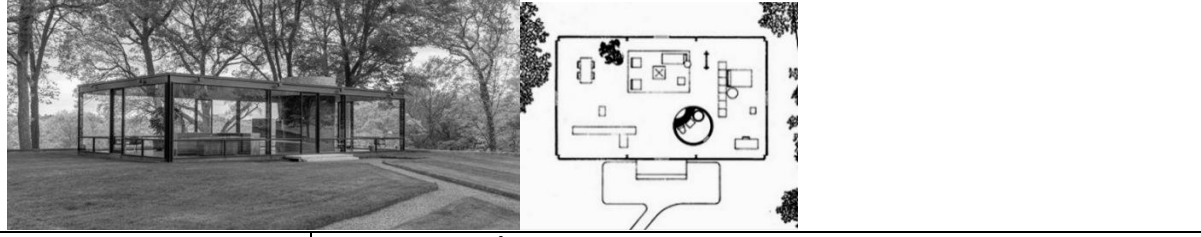
2	Bordo Evi (Maison à Bordeaux)	Rem Koolhaas/ OMA (Bordeaux, Fransa, 1994-1998)
<p>Koolhaas Fransa'daki Maison à Bordeaux'da "Ev yaşamak için bir makinedir." düşüncesini - hareketli duvarları, kaldırılabilen yatak odaları, platformları ve otomatik pencereleriyle- yeniden tanımlamıştır. Tekerekli sandalye kullanan bir yazar, eşi ve ailesi için tasarlanan ev; farklı yaşam biçimlerinin ve farklı geometrik anlayıştaki mekânların birlikte kurgulandığı üç katlı bir yapıdır. Program ve biçimleniş bakımından farklılık gösteren bu üç kat, hidrolik piston tarafından desteklenen 3 x 3.5 metre büyüklüğünde <i>hareketli bir platform -oda-</i> aracılığı ile birleşmektedir. Koolhaas'a göre hareketin ana unsuru olan bu platform "evin kalbi/merkezi"dir (Levene & Cecilia, 1996, sf. 164). Platform katlar arası akıcı bir düşey sirkülasyonu sağlamanın yanı sıra, ev sahibinin ofisidir ve eklemeli olduğu katta hem kat planını, hem de mimari elemanlar arasındaki ilişkiyi değiştirmektedir. Öyle ki, zemin seviyesinde mutfağın bir parçası iken; orta katta ek bir çalışma alanı yaratıp, üst katta ana yatak odasına bağlanmaktadır (Böck, 2015, sf.142). "Koolhaas Houselife" adlı sinemasal yapım ile yapının mekânları ve strüktürüne gündelik pratikler üzerinden bir bakış sunulmaktadır.</p>		
		
Yapım teknolojisi Kısıtlar Kullanıcı Fikir/Felsefi dayanak Toplum/İnsan	Koolhaas bu yapısını anlatırken en çok mekanı elde ederken araç olarak kullanılan " <i>yapım teknolojisi</i> " ile " <i>kullanıcı</i> " ve kullanıcı üzerinden oluşan " <i>fikir</i> " kavramlarını vurgulamıştır. <u>Analiz Edilen Metin:</u> Rem Koolhaas ile Söyleşi, Mayıs 1996 (URL 2)	

3	Canoas Evi	Oscar Niemeyer (Rio de Janeiro, Brezilya, 1951-1953)
<p>Oscar Niemeyer'in kendisi ve ailesi için tasarlayıp inşa ettiği Rio de Janeiro'daki evdir. Niemeyer 1951'de evi tamamlamış ve 1965'deki askeri diktatörlüğe kadar ailesi ile bu evde yaşamıştır. Etkileyici bir arazide yer alan evin bölümleri, uyumak için kullanılan ve toprağa oyulmuş bir taban ile yukarıdaki pavyonu meydana getiren yaşam alanları arasında keskin bir şekilde bölünmüştür. Bu yaşama katı, iki açıdan özgür mekân önermesidir: tek bir hacim içinde çeşitli faaliyetlerin düzenlenmesi anlamında özgür, hiçbir şeyin dıştan iç mekâna geçişi engellememesi anlamında özgür. Tüm form, doğa için bir metaforudur, organik olabilir, hatta özgür olabilir. Formu dikte eden ve düzenleyen bir mantık olarak yapı, sadece resmi düşüncelere tamamen bağlıdır. Ev, oyukların üstündeki pavyon olarak cömertçe yorumlanmış bir fikir barınağı olarak durmaktadır (Dunster, 1990, s.28-29).</p>		

<p>Form Esneklik Yer Dizin Geçirgenlik Fikir/Felsefi dayanak</p>		<p>“Form” oluşumu ön planda tartışılan yapının anlatımı “felsefi dayanak”, “yer” ve “geçirgenlik” gibi kavramlar üzerinden detaylandırılmıştır. <u>Analiz Edilen Metin:</u> When Brazil was Modern: A guide to Architecture 1928-1960 (URL 3)</p>	

<p>4</p>	<p>Strick House</p>	<p>Oscar Niemeyer (Santa Monica, Kaliforniya, 1963-1964)</p>
<p>Oscar Niemeyer’in Amerika’da inşa ettiği tek konut projesi olan ve Los Angeles’in en ünlü mimari yerleşim bölgelerinden birinde, yarım dönümlük arazisinde kendi tropikal bahçelerini de içeren yapı, Santa Monica Dağları’na bakmaktadır. Geniş bir oturma sahne sahip tek katlı konut; düz tavanları, 4 metre yüksekliğindeki cam duvarlı yaşama alanıyla modernist bir çizgiye sahiptir. Evde, modern mekânların içerisindeki mobilyalar da Niemeyer ile birlikte ünlü tasarımcılar tarafından özel olarak tasarlanmıştır (Webb, 2007).</p>		
<p>Fiziki Konum Sadelik Kısıtlar Ekonomik Mâzeme Estetik Dayanım/Şıklılık Diyalog Yer Gimsel İlişki Kullanışlılık</p>		<p>Konut ile ilgili ifadelerde öncelikle mekânların dizimsel olarak “konum”u, daha sonra “kullanışlılık” ve “estetik” boyutu ön plana çıkmıştır. Kısıtlar ve sadelik gibi kavramlar üzerinde de benzer yoğunlukta durulmuştur. <u>Analiz Edilen Metin:</u> Niemeyer’den müşteriye mektup, 1964 (Webb, 2007)</p>

<p>5</p>	<p>Cam Ev (Glass House)</p>	<p>Philip Johnson (New Canaan, 1949)</p>
<p>Philip Johnson’ın kendisi için yaptığı Cam Ev’in, günümüzde dünyanın en iyi bilinen ve modern dönemi temsil eden bir konut örneği olduğunu söyleyebiliriz. Jacobus’un kontrollü bir laboratuvar deneyinin mimari eşdeğeri (Jacobus, 1962, s.25) olarak tanımladığı konut, yarattığı kesintisiz akışkanlık içinde bir dizi mekânsal deneyim için görsel çerçeve sunmaktadır. Ev; taban, çatı ile köşelerinde ve uzun kenarlarında ikişer tane camı çerçeveleyen çelik desteklerle bir arada duran tabandan tavana dört adet cam duvardan oluşmaktadır. İç mekânda, kuzeydoğu köşesine yakın bir yerde bulunan ve yapı formundan yükselen silindirik bir tuğla hacmin, bir tarafında banyo, diğer tarafında ise şömine yer almaktadır. Baş üstü dolabı ve mutfak görevi gören masa üstü tezgâhı, mekândaki yegâne sabit bölücü eleman olup, herhangi bir alanı kapatmamaktadır. Böylece yapı, neredeyse tamamen şeffaf, çoğu insanın temel aile yaşamı için gerekli gördüğü işlevlerin yerine getirilmesinden daha fazlası olan bir ev –ki Johnson’a göre doğadan yalnızca camsı bir zarla ayrılmış bir ortamda varolma hissi, alışılmış ev aletlerinin ve olanaklarının eksikliğini telafi edecek kadar güçlüdür- tek bir odadır (Schulze, 1996, s.188).</p>		

Sınır
Yer
Görsel ilişki
Dizim
Geçmiş Birikim
İletişim gücü

Johnson mekânsal oluşumu anlatırken en çok kendisini etkileyen, faydalandığı “geçmiş birikim”lere atıf yapmıştır. Sonrasında ise “sınır” ve bu sınır kavramının “geçirgenlik” özelliği üzerinde durmuştur. Tüm bunların amacı olarak da mekâna yüklediği “anlam” boyutundan bahsetmiştir.

Analiz Edilen Metin: Eksantrik Bir Mimarın Günlüğü (URL 4)

6 Rockefeller Konuk Evi Philip Johnson (Manhattan, New York, 1950)

Johnson’ın Manhattan’da sanat koleksiyoncusu Blanche Ferry Hookey Rockefeller için tasarladığı küçük konuk evi, ailenin sanat koleksiyonuna ev sahipliği yapan tamamen yeni bir yapıdır. Johnson’ın iki yapı arasındaki konut planını bir “değişiklik” projesi olarak onaylatabilmesi, yeni imar düzenlemelerince belirlenen inşaat sınırlamalarından bağımsız hareket edebilmesini sağlamıştır. Böylelikle tipik bir Manhattan dokusunda maksimum alanı kullanabilen, *avululu bir sıra ev fikri* son derece önemli ve yenilikçiydi (Blake, 1996, s.43-44).

Yer
Fikir/Felsefi dayanak
Diyalog
Kullanışlılık
İletişim gücü
Estetik

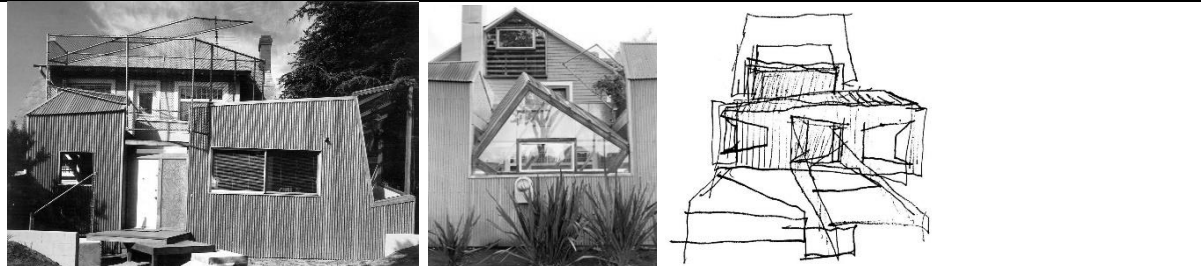
Anlatımda öncelikli olarak müşteri ile kurulan “diyalog” ile ağırlıklı olarak evin sanatla olan ilişkisine yani “anlam” boyutuna odaklanılmıştır. Ayrıca “yer”in güçlükleri ve “kullanışlılık” kavramlarından bahsedilmiştir.

Analiz Edilen Metin: Johnson ile Röportaj, 1988 (Stern, 2008, s.125-127)

7 Frank Gehry Evi Gehry Partners (Santa Monica, Kaliforniya, 1977-1978)

Mevcut bir Kaliforniya evinin yenilenmesi ve genişletilmesi olan ev, Gehry’nin tasarladığı evlerin muhtemelen en ilginç örneğidir. Gehry, eşi tarafından alınan iki katlı, bahçeli evde eksik olduğunu düşündüğü şeyleri, evin etrafına yeni bir kabuk tasarlayarak eklemiştir. Gehry’nin tasarımı eski evin etrafını sarmış ve sokağa kadar uzanan yeni bir katman oluşturmuştur. Mekâna alacağı gün ışığı sorununa getirdiği yanıtla da eski mekânların nasıl farklılaştığı gözlenmiştir (Goldberger, 2015, s.234-257).

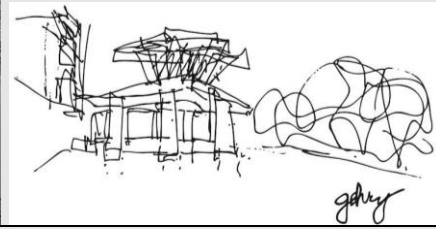
Bu bağlamda Gehry’nin başardığı şey, yeni ve mevcut var olanın birleşiminde yarattığı dramatik ve çağırıştırıcı bütünlüktür. Gehry’nin, Kaliforniya’ya özgü bir yerel dil üretmeye çalışırken ahşap, alçıpan ve o dönem için mimaride pek kabul edilmeyen tel örgü gibi Amerikan malzemeleri kullanımı ikilemdir (Dunster, 1990, s.100-101).

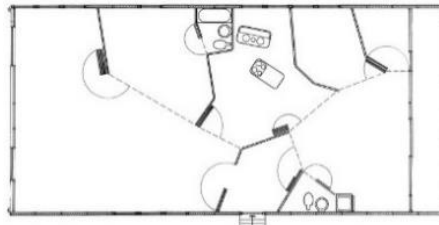
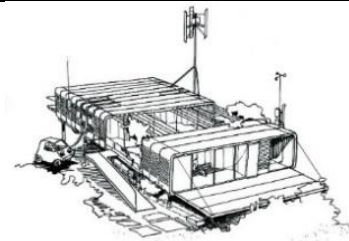
<p>Tasarımsal Bütünlük Form Doluluk/Boşluk Fikir/Felsefi dayanak</p> <p style="font-size: small;">Görsel İlişki Fiziki Konum Algısal oyun</p>	<p>Metinde dizimsel bağlamında konutu çevreden ayıran "sınır" ile yine bu dizimsel ilişki bağlamında "geçirgenlik" kavramlarından bahsedilmiş, tüm bunlar ise mekânın "fikir" boyutuyla ilişkilendirmiştir. <u>Analiz Edilen Metin:</u> Gehry ile Söyleşi, 1978, 1992 (URL 5)</p>
--	---

8	Schnabel House	Gehry Partners (Brentwood, Kaliforniya, 1986-1989)
<p>20. yüzyılın en büyük evlerinden biri olarak adlandırılan ve Brentwood bölgesinde bulunan 5.700 metrekarelik ev, Finlandiya'nın eski büyükelçisi Rockwell Schnabel ve mimar olan eşi için 1989 yılında, Gehry tarafından tasarlanmıştır. "Kendi evi için hayalini kurduğu bir tasarım" olduğunu söyleyen Gehry'nin projesi, küpler ve sütunlarla ayrılmış dört bölümden oluşmaktadır. Arazide 6 yatak odalı, 5 banyolu ana rezidansa ek olarak bir misafirhane, sauna, garaj, spor salonu ve kubbeli bir ofisin yanı sıra bir zeytin ağacıyla birlikte yansıtmalı bir gölet ve yüzme havuzu bulunmaktadır.</p> <p>Schnabel House, çok boyutlu ve karmaşık alanları kapsayan, Gehry'nin mimari kelime dağarcığının olgunlaşmasını temsil eden ve heykelsi formlardan oluşan bir "köy"dür. Aile hayatının liberalleşmesini ve çağdaş kültürün dağılmasını bağlamında "ayrılma" fikri dahilinde her oda kendi yasalarına tabi bir bina haline gelir. Ev, olağanüstü bir ortamda zanaat, malzeme, doku ve fikirlerin bir sentezini sunmaktadır. Gün ve mevsimler değiştikçe ışık ve form sürekli bir değişim içindedir (URL 6).</p>		

<p style="font-size: small;">Fiziki Konum Estetik Görüş Malzeme Form</p> <p style="font-size: small;">Görsel İlişki</p> <p style="font-size: small;">Gün ışığı</p>	<p>Evin mekânları daha çok işlevsel, dizimsel ve form açısından anlatılırken, sıklıkla "kullanışlılık", "malzeme" ve "gün ışığı" kavramları üzerinde durulmuştur. <u>Analiz Edilen Metin:</u> Frank Gehry'nin Yazısı (Gehry, 2000, s.18)</p>
--	--

9	Zip-Up Evi	Richard Rogers, Sue Rogers (Prototip Konut Birimi, 1967-1969)
<p>Richard Rogers'ın 'Yerel mimaride yenilik' için düzenlenen bir yarışma kapsamında Sue Rogers ile birlikte tasarlamış olduğu Zip-Up Evi, geleneksel inşaat yöntemlerinin kısıtlarından bağımsız olarak modern bir evin nasıl olabileceğine dair yapmış olduğu ilk kuramsal araştırmasıdır. Prefabrik malzemelerin potansiyelini denemek açısından vizyoner bir model olan ev, ayarlanabilir taşıyıcılar sayesinde topoğrafyanın koşullardan bağımsız, herhangi bir yere monte edilebilmeyi öngörmektedir. Plan kurgusu bağlamında tamamen "esneklik" ön planda tutulmuş, ıslak hacim de dâhil olmak üzere, tüm alanlar kullanıcı tarafından istenildiğinde tekrar düzenlenebilmektedir. Rogers tarafından "Şeffaf, esnek bir tüp"(Kidd, 2013, 723-724) olarak tanımlanan Zip-Up evi, Rogers'ın daha sonraki büyük ölçekli endüstriyel ve kentsel çalışmalarında uygulayacağı fikirleri deneme niteliğindedir. Yarışmada jüri tarafından "zamanının çok ötesinde" olarak değerlendirilen proje, ikincilik ödülüne layık görülmüş ve inşa edilmemiştir (Powell, 1999, s.82).</p>		

<p style="font-size: small;">Fikir/Felsefi dayanak Değişim Kullanışlılık Enerji Verimliliği Esneklik Ekonomi Yapım teknolojisi Kullanıcı davranışları Yaşamısal Konfor Teorik Esneklik Enerji Birimi Esneklik Ekonomi</p>	<p>Anlatıda yoğun bir frekans farkı ile "yapım teknolojisi", sonrasında ise frekanslarına göre sırasıyla "esneklik", "enerji verimliliği" ve "ekonomi" kavramları öne çıkmıştır. <u>Analiz Edilen Metin:</u> Mimarlık Sanat Belgeseli, 2016 (URL 7 ve 8)</p>
---	--

10	Wimbledon Evi/ Rogers Evi	Richard Rogers, Su Rogers (Wimbledon, London, UK, 1968-1969)
<p>Richard Rogers ve Su Rogers tarafından Zip-up evinde ortaya konulan düşünceler, Wimbledon Evi'nde daha büyük bir ölçekte kullanılmıştır. Richard Rogers'ın ebeveynleri için tasarladığı ve Rogers Evi olarak da bilinen Wimbledon Evi, konutların hızlı ve ekonomik bir şekilde inşa edilebilmesi için yeni bir prefabrik inşaat sistemi sergilemiştir. Ayrıca Rogers'ın "sürekli sınır duvarlarıyla şeffaf bir tüp" olarak tanımladığı (URL 9) ev için esneklik kavramının öncelikli tasarım ilkesi olduğunu söyleyebiliriz. 2013 yılında II. Derece miras listesine girmesinin ardından Rogers Evi, Harvard Graduate School of Design'a bağışlanmıştır.</p>		
<p>Kullanışlılık Fikir/Felsefi dayanak Dayanım/Strüktür Kullanıcı Geçirgenlik İletişim gücü</p> <p>Değerlendirilen metinler; Zip-Up ile benzer şekilde, "kullanıcı", "kullanışlılık", "esneklik", "malzeme" "yapım tekniği" ve "geçirgenlik" kavramları çevresinde şekillenmiştir. Analiz Edilen Metin: URL: 10, URL 11</p>		

11	Ronchi'de Villa	Aldo Rossi & Leonardo Ferrari (Versilia, İtalya, 1960)
<p>1960 yılında İtalya'nın Versilia bölgesinde Ronchi ailesi için Leonardo Ferrari ile birlikte rasyonalist tarzda tasarladığı villa, Adolf Loos'un sade/yalın formlarına referanslar içeren beyaz sıva ile kaplanmış bir dizi birbirine kenetlenmiş küpten oluşmaktadır (Stein, 1991, s.149).</p>		
<p>Fiziki Konum Yer Malzeme Geçmiş Birikim Kültürel Etkileşim</p> <p>Anlatımda "yer" ve "fiziki konum"dan -dizimsel olandan-, kullanılan "malzeme"lerden ve özellikle mekânsal yaklaşımda etkilendiği ve beslendiği "kültür" faktöründen bahsedilmiştir. Analiz Edilen Metin: Projelerini Derlediği Kitabı (Rossi, 1991, s.24)</p>		

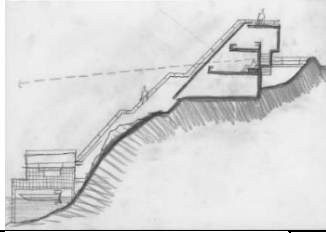
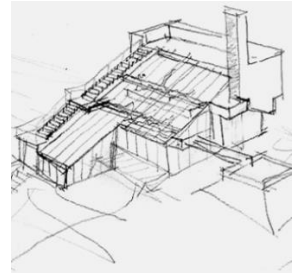
12	Pocono Dağı'nda Ev	Aldo Rossi, Morris Adjmi (Pocono Dağı, Pensilvanya, 1988)
<p>1960 yılında Ronchi'deki villayı ve -sadece misafir kulübesi uygulanmış olan- Ticino tatil kompleksinin tamamladıktan sonra, Rossi yaklaşık otuz yıl boyunca tek aile için başka bir ev inşa etmemiştir.</p> <p>1988'de Amerikalı bir işveren, Rossi'den doğu Pensilvanya'daki bir dönümlük arazide 185-250 metrekare arasında değişen üç ev inşa etmesini istemiştir. Bu spekülatif evler için ilhamın, Loos'un çalışmalarından değil, daha uygun olarak Amerikan konut dilinden geldiği söylenebilir. Evlerin beşik çatıları, çatı pencereleri, belirgin tuğla bacaları ve boyalı tahta dış cephe kaplaması, banliyö ve çiftlik evi görünüşlerinin bir karışımıdır (Stein, 1991, s.149).</p>		

<p>Fiziki Konum Kültürel Etkileşim</p> <p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Malzeme Yer Geçmiş Birlikim</p>	<p>Tasarımı tanımlarken “yer”, “kullanıcı”, programdaki mekanların “fiziki konum”ları ve “kültür” faktörleri üzerinde durulmuştur. <u>Analiz Edilen Metin:</u> Projelerini Derlediği Kitabı (Rossi, 1991, s. 187)</p>
--	---

13	Creek Veau Evi	Norman Foster, Richard Rogers / Teams 4 (Feock, UK, 1964-1966)
-----------	-----------------------	---

1960'lı yıllarda Norman Foster ve Richard Rogers, eşleri Su ve Wendy ile birlikte Team 4 olarak Creek Veau, Cornwall'deki ev ilk projeleri değildi ancak isimlerini duyurdukları ilk projedir (Dunster, 1990, s.64-65).

Doğal bir teras üzerine oturan bu ev, ana bir aks ile birbirinden ayrılan iki kanattan oluşur. Bu kanatlardan biri uzun lineer bir geometriye sahip olup, içinde kütle boyunca uzanan terasa açılan ve üzerinde eğimli cam bir çatı örtüsü olan galeriye açılan misafir süiti, yatak odası ve çalışma mekânı bulunur. Tüm bu mekânlar, sürgülü paravanlarla galeriden ayrılabilir. Eğimli cam çatı ile iç mekânların gün ışığından daha çok faydalanması ve doğal havalandırma sağlanmıştır. Diğer kanatta ise mutfak, yemek odası ve yaşama mekânı yer alır (Ekincioğlu, 2000, s.18).

<p>Fiziki Konum Fikir/Felsefi dayanak</p> <p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Esneklik İşlev Yer Ekonomi Geçmiş Birlikim</p>	<p>İlgili ifadeye göre konut; “yer” kavramı üzerinden başlayarak kurgulanmış, “ana fikri” ve bu bağlamda gelişen mekânların “fiziki konum”ları çerçevesinde yoğunlaşmıştır. <u>Analiz Edilen Metin:</u> URL 12</p>
--	--

14	La Voile Evi	Norman Foster (Cap Ferrat, Fransa, 1999-2002)
-----------	---------------------	--

Norman Foster ve eşi Elena, kendi evleri için arazi olarak doğal güzelliği ve Nice'deki havaalanına kolay ulaşımı nedeniyle Cap Ferrat'taki özel kıyı şeridini tercih ettiler. Foster 7 katlı bu yapı için, Akdeniz manzarasının doğal güzelliğini içine çekecek, aile ve arkadaşlar için bir sığınak sağlayacak, ışıkla dolu bir seyirlik tepe köşküne (belvedere'ye) dönüştürme fikrini geliştirmiştir.

Evin sosyal kalbi olarak hareket eden ve havuzun bulunduğu terasa açılan dört katlı bir yaşama/yemek odasının üzerini, sahne perdeleri gibi birbirinden kayan 18 ton ağırlığında iki çerçevesiz cam panelden oluşan bir cephe örtmektedir. Böylece, serinletici esintilerin evin içinden akmasına izin verilmiştir. İki kavisli çelik kiriş ve bir çelik kablo demeti ile havuzu gölgeleyen gerilmiş bir kanopi sistemi; evin imzası niteliğindedir. Sarmaşıklar yazın kabloları kuşatarak ek koruma sağlarken, kışın ise yapraklarının dökülmesiyle güneşin içeriye ısıtmasını kolaylaştırır (Webb, 2018, s.12).

<p>Gün ışığı Görsel ilişki Yerel Tarih Yer Enerji Verimliliği Fikir/Felsefi dayanak İşlev</p>	<p>Eski ve yeni birleştirme "fikri" ile başlayan projenin metninde, sıklıkla "gün ışığı" ve gölge yaratımıyla birlikte "pasif iklimlendirme" üzerinde durulmuş, "yer ile kurduğu "görsel ilişki" ve mekânların işlevsel özellikleri hakkında da bilgi verilmiştir. Analiz Edilen Metin: URL 13</p>		

15	Lahey (Hague) Konutları	Zaha Hadid & Patrik Schumacher (Lahey Konut Festivali, 1991)
----	-------------------------	--

Zaha Hadid, The Hague Villas projesi ile kendisine şehrin banliyö mahallelerinden birinde tahsis edilen iki arsa üzerinde, geleneksel nedenlerle, zaman içinde çok az değişen bir yapı türü olan konut için yeni bir yorumlama geliştirmiştir. Bu iki müstakil konut, Cross House ve Spiral House, konutun bilinen imajından olabildiğince uzaklaşmaya çalışan yeni ve beklenmeyen mekânsal ve sosyal etkileşimleri besleyecek şekilde düzenlenen soyut bir mekân kurgusuyla oluşturulmuştur. İlk tasarım -Cross House- iki girişle kesişen zemin seviyesinde bir platformdan oluşuyor. Platform arsayı kaplar ve kullanıcı programının çoğunu içine alacak şekilde hafifçe içine gömülür. İki girişin alt kısmı, podyum boşluğuna negatif bir kesim olarak tanımlanır. Bu kesik form, platformun içinde bir avlu oluşturmaktadır. Üst giriş pozitifdir ve avluyu geçerek, platformun üzerinde yüzen açık bir oturma ve stüdyo alanına ev sahipliği yapar. Dolayısıyla ev, iki zıt yaşam koşulunun üst üste bindirilmesidir: içe dönük ve dışa dönük.

Spiral ev, hafif gömülü giriş seviyesinden, oturma odasından üst kattaki stüdyoya dönen sürekli spiral bir zemin plakasından geliştirilmiştir. Evin kübik hacmi, mevcut inşa sınırları ile tanımlanır. Spiral zemin plakası bu hacim boyunca yükselir, belirli alanlarda dış kabuğu deler. Camlı cepheler benzer şekilde, alternatif olarak katı, panjurlu, yarı saydam ve nihayet şeffaf olan dönen bir diziyi tanımlayan spiral zemin plakalarını takip eder. Yatak odaları ve banyolar dışında, spiralin sürekliliğinde mekânsal bölünmeler ortadan kaldırılmıştır. Kabuk ve spiral arasındaki mekânlar ve boşluklar, beklenmedik görüşler ve öngörülemeyen iletişim kanalları sağlar. Her iki ev için de düşünülen inşaat malzemesi betonarmedir. (El Croquis, 1992-1995, s.62).

Spiral Ev			
Çapraz Ev			
<p>İşlev Deluluk/Boşluk Yapım teknolojisi Görsel ilişki Fikir/Felsefi dayanak Kültür Fiziki Konum Yer Form Kompozisyon</p>	<p>Alışılmış konut tipolojisine farklı mekânsal "fikir"ler geliştirilerek, bunu "form", "kompozisyon" ve "görsel ilişki" gibi dizimsel kavramlar bağlamında sorgulanmıştır. Analiz Edilen Metin: (Hadid, 1998, s.78-79)</p>		

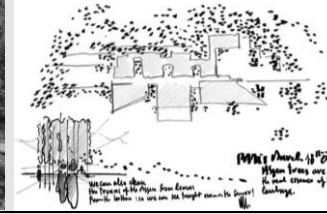
16	Rocky Dağları'nda Ev	Renzo Piano Buildings Workshop (Aspen, Colorado, 2006-2010)
----	----------------------	---

Renzo Piano, konut tasarlamayı asla istemeyen bir mimardır. Ancak arkadaşının isteği üzerine

Rocky Dağları'nın yamacında nefes kesici bir vadi boyunca uzanan 183 dönümlük bir çiftlik arazisini görünce "Bu sondu" diyerek geleceğin evini tasaralama arayışına girmiştir. Piano bu yapı grubuyla ilgili olarak programatik ihtiyaçların basit; ancak diğer her şeyin daha incelikli ve kişisel olduğunu söylemiştir.

Müşterinin Japon mimarisinin özünü ve sadeliğini yakalarayak dış mekânda yaşama isteğini Piano ritim, müzik ve şiir terimleriyle yanıtlamış oldu. Kullanıcısı tarafından "sessizliğin ve titreşimin bütünsel deneyimi" olarak tanımlanan evin yakut kırmızısı çatıları, eğime sessizce yerleşerek parçalanmışlık hissini güçlü kılar. 1280 m2'lik tek parça bir yapı istemeyen Piano, programatik unsurlara karşılık gelen ve ayrı çatılarla eklenen yedi kütlelerin birleştiği bir kompozisyon oluşturmuştur. Bu parçaların birleştiği omurga ise bölümlerin avlularına, farklı perspektifte farklı manzalara açılmaktadır (Broome, 2014, s.105-106).

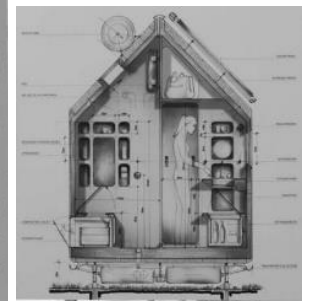
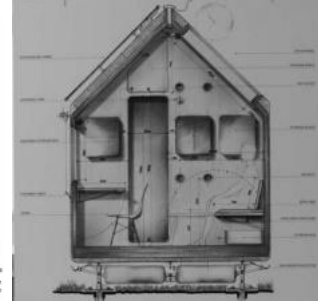
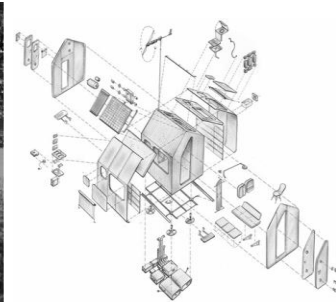
Görsel ilişki
Dayanım/Strüktür
Fiziki Konum
Yer
Kompozisyon
Malzeme

Konut tariflenirken öncelikle "yer" ile kurduğu ilişki, bu bağlamda yerel "malzeme" kullanımına dikkat çekilmiş, mekânların bir araya gelişindeki "fiziki konum"lanışları ve kurgulanan "kompozisyon" kavramları, dolayısıyla ağırlıklı olarak dizimsel ilişkiler açıklanmıştır.

Analiz Edilen Metin: URL 14

17 Diogene Renzo Piano Buildings Workshop (Weil am Rhein, Almanya, 2011-2013)

İsmiyle eylem yoluyla sadeliği yüceltmek için bir fiçı içinde yaşadığı söylenen filozof Diyojen'den (Diogenes) alan proje, Renzo Piano tarafından Vitra için tasarlanmıştır. 2.5*3 metrelik alanıyla bu mikro ev, *tekrarlanabilir temel yaşam sistemi için bir prototip* özelliğindedir. Alüminyum kaplı eğimli çatı hacminde akıllıca bir araya getirilmiş ev, çekyatlı bir yaşam alanı ve bitişik duşu olan küçük bir mutfak arasında basit bir bölme ile yalnızca temel insan ihtiyaçlarını karşılayan, bilinçli bir şekilde yaşamak için tektonik bir çabadır. Ayrıca yapı, son derece sürdürülebilir sistemlerle donatılmış; fotovoltaiik hücreler, güneş panelleri, yağmur suyu deposu, biyo-tuvalet, doğal havalandırma ve toplam çevresel sentez ve bağımsızlığı garanti eden üçlü cam sistemiyle küçük ölçekli bir mühendislik harikasıdır. Dahası teknik mükemmellik; minimum ayak izi, bağımsız - kendi kendini idare edecek- şekilde üretilen akım ve geri dönüştürülmüş su ünitesi ile 'walden' boyutlu oranlar felsefesiyle buluşmaktadır (URL 15).

Ölçek
Donatı
Esneklik
Fiziki Konum
İşlev
Enerji Verimliliği

Projede sıklıkla "enerji verimliliği" ve bu bağlamda "malzeme" kavramlarını açıklanmıştır. Alışılmadık "ölçeği" itibariyle de mekânın "işlevi", "donatıları" ve "fiziki konumlanışları" kapsamında ilişkileri tariflenmiştir.

Analiz Edilen Metin: URL 16

6. TARTIŞMA

Mekânın anlamı, bileşenlerden ve bu bileşenlerin alt başlıklarından oluşmaktadır. Bileşen ve alt başlıkları deşifre etmeye yönelik yapılan analizler neticesinde mimarların konuta dair söylemleri arasında kavramların, kavramlar arası ilişkilerin ve bu kavramlara ait nicel değerlerin değiştiği görülmüştür. Bu değişken parametrelerin varlığı, mekânın sahip olduğu anlamları da çeşitlendirmektedir.

Ancak durum çalışması bağlamında ele alınan konut yapı grubunun analiz verilerine göre; mekânın önemli bir anlam bileşeni "fikir/felsefi dayanak" önemsenmekle birlikte, "yer" kavramı ön plana çıkmıştır. Yere ait olabilmek için de "fiziki konumu", çevreyle kurduğu "görsel ilişki" ve "malzeme" kullanımı sıklıkla tartışılmıştır (Tablo 3).

Tablo 3. Konut pratiğini tanımlayan kavram bulutu ve frekans sıralanışları

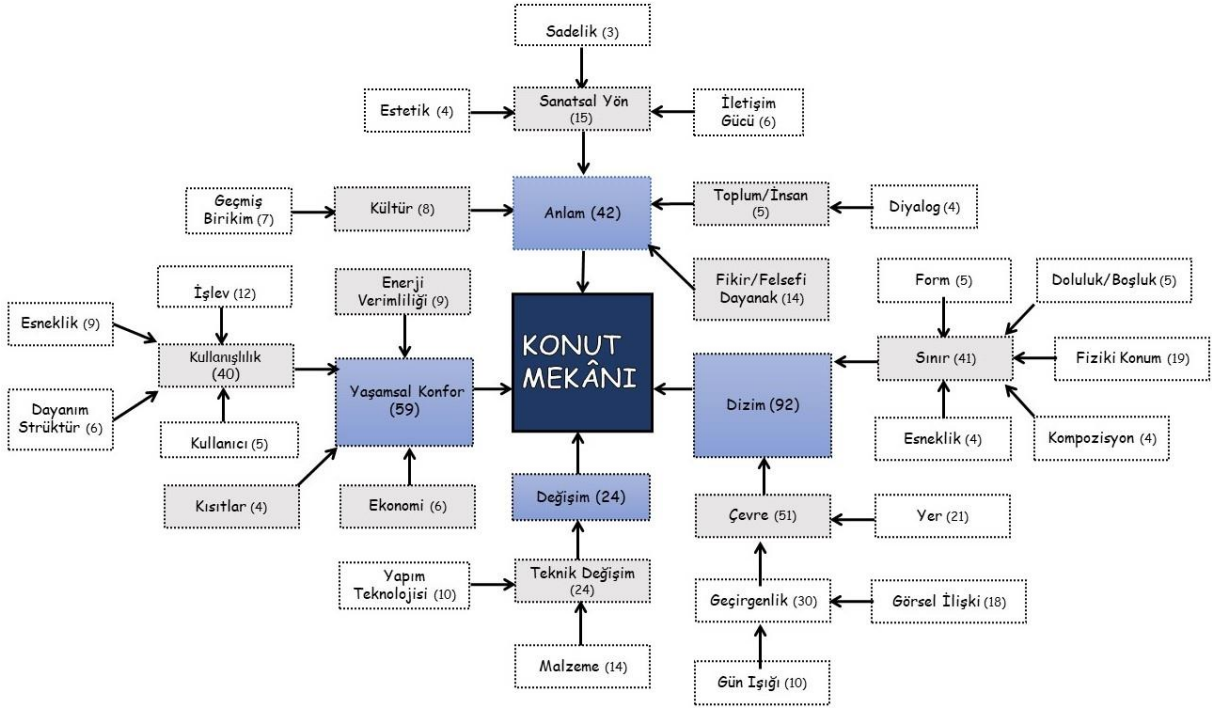
Kavram Bulutu			
			
Alt ve Üst Kategoriler	Frekans	Alt ve Üst Kategoriler	Frekans
Yer	21	Kullanışlılık	8
Fiziki Konum	19	Geçmiş Birikim	7
Görsel İlişki	18	İletişim Gücü	6
Fikir/Felsefi Dayanak	14	Dayanım/Strüktür	6
Malzeme	14	Ekonomi	6
İşlev	12	Kullanıcı	5
Gün Işığı	10	Form	5
Yapım Teknolojisi	9	Doluluk/Boşluk	5
Enerji Verimliliği	9	Kompozisyon	4
Esneklik	9	Sınır	4

7. SONUÇ

İnsana dair olan her şey, dil ve söz üzerinden izlenebilir. Mimarların sözleri ve söylemleri üzerinden somutlaştırdıkları mekânları sorgulamanın en iyi yollarından biri de mimari söylemleri bu anlamda okumaktır.

Çalışma kapsamında "Mimar, Metin ve Konut Mekânı" odağında kavramsal bir model önerisi geliştirilmiş ve bu modelin mimarlık alanında nitel analiz üzerinden okuma yapmak isteyen araştırmacılara katkı sağlaması hedeflenmiştir.

Çalışmada önerilen model bağlamında; "Mekânı var eden kavramlar" fiziki örneklem grubunu oluşturan konut anlatıları üzerinden sorgulanmış ve yapılan analizler ışığında "anlam, dizim, yaşamsal konfor ve değişim" olmak üzere 4 ana kavram ve bunların alt kavramlarından oluşan bir ilişki ağı elde edilmiştir (Şekil 3).

Şekil 3. Konut mekânını var eden kavramların tümevarımsal ilişki ağı

Sonuç olarak, çalışma kapsamında irdelenen mimarların konut bağlamındaki söylemleri üzerinden gerçekleştirilen analizlere bakıldığında öncelikli olarak *dizim boyutunun* tartışıldığı tespit edilmiştir. Konutun konumlandığı bağlamı tarifleyen “yer”, konutu oluşturan mekânların konumlandığı yer ile manzara ve geçirgenlik üzerinden kurduğu ilişki olan “görsel ilişki” ile bu mekânların bir araya gelişlerinin ne şekilde olduğunu tanımlayan “fiziki konum” kavramları ön plana çıkmıştır.

Bu bağlamda çalışma kapsamında yapılan analizlerin hem nitel hem nicel çıktıları, “mekân, ilişkileri ile tanımlanır” sonucunu ortaya çıkarmıştır. Mekân, onu oluşturan bileşenler ve alt kategorileri aracılığıyla anlam kazanmaktadır. Bu anlam; işlev, ölçek, bulunduğu yer, kültür, coğrafya, ana fikir, vs., onu oluşturan alt kavramların nitelikleriyle ilintili olarak değişkenlik göstermektedir.

KAYNAKLAR

- Asensio, P., 2002. *Rem Koolhaas / OMA*. İspanya: teNeues. s.8-15.
- Blake, P., 1996. *Philip Johnson*. Berlin: Studio Paperback.
- Borden, D. & Ark. (2015). *Başvuru Kitapları Mimarlık*. (4. Baskı). İstanbul: NTV Yayınları. D. N. Özer (Çev.).
- Boudon, P. (2015). *Mimari Mekan Üzerine: Mimarlık Epistemolojisi Üzerine Deneme*. İstanbul: Janus Yayıncılık. A. Tümertekin (Çev.).
- Böck, I., 2015. *Six Canonical Projects by Rem Koolhaas*, Avusturya: Jovis.
- Broome, B., 2014. *Point of Departure, Architectural Record: Record Houses*. 4: 104-111.
- Ching, F. D. K. (2011). *Mimarlık Biçim, Mekan ve Düzen*. (5. Baskı). İstanbul: Yem Yayın.
- Dunster, D., 1990. *Key Buildings of the 20th Century Volume 2: Houses 1945-1989*. London-Boston: Butterworth Architecture.
- Ekinciöğlü, M., 2000. *Veian Koyu Evi. Çağdaş Dünya Mimarları Dizisi 7: Norman Foster*. İstanbul: Boyut Yayın Grubu. s.17-22.
- Ekinciöğlü, M., 2001. *Villa Dall’ava: Paris, Fransa, 1984-1991*. İstanbul: Çağdaş Dünya Mimarları Dizisi 13: Rem Koolhaas. Boyut Yayın Grubu. s.52-56.
- El Croquis. 1992-1995.
- Gehry, F., 2000. *Schnabel Evi*. İstanbul: Çağdaş Dünya Mimarları Dizisi 11: Frank Gehry. Boyut Yayın Grubu. s.17-26.

- Glancey, J. (2003). *The Story of Architecture*. Verona: Dorling Kindersley.
- Goldberger, P., 2015. *Building Art: The Life and Work of Frank Gehry*. New York: Alfred A. Knopf.
- Hadid, Z., 1998. *Zaha Hadid; Complete Buildings and Projects*. London: Thames and Hudson.
- Jacobus, J. M., 1962. *Philip Johnson*. George Braziller, New York.
- Kidd, A., 2013. *Richard Rogers: London*. The Burlington Magazine Publications Ltd., 155(1327): 722-724.
- Koolhaas, R. ve Mau, B., 1995. *S,M,L,XL. OMA*. USA: The Monacelli Press.
- Levene, R. G. ve Cecilia, F. M., 1996. *Maison a Bordeaux*, *El Croquis*, 79: 164-175.
- Rossi, A., 1991. *Aldo Rossi, Buildings and Projects*. (Arnell, P. ve Bickford, T., Editör). New York: Rizzoli.
- Roth, L. M. (2015). *Mimarlığın Öyküsü*. (2. Baskı). İstanbul: Kabcacı Yayıncılık. E. Akça (Çev.).
- Pevsner, N. (1960). *An Outline of European Architecture*. (6. Baskı). Almanya: Penguin Books.
- Powell, K., 1999. *Richard Rogers: Complete Works*. Vol: 1, London: Phaidon.
- Sancar, S. (2007). *Söylem*. (2. Baskı). F. Başkaya (Ed.). *Özgür Üniversite Kavram Sözlüğü I; Söylem ve Gerçek*. Ankara: Maki Basın Yayın.
- Schmarsow, A. & Fiedler, K. (2017). *Mimarlığın Özü ve Mimari Yaratım*. İstanbul: Janus Yayıncılık. A. Tümertekin & N. Ülner (Çev.).
- Schulze, F., 1996. *Philip Johnson: Life and Work*. United States: The University of Chicago Press.
- Stein, K., 1991. *Aldo Rossi Architecture 1981-1991*. M. Adjmi (Ed.). New York: Princeton Architectural Press.
- Stern, A. M., 2008. *The Philip Johnson Tapes: Interviews by Robert A. M. Stern*. New York: The Monacelli Press.
- Webb, M., 2007. *Modernist Paradise: Niemeyer House*. Rizzoli, New York: Body Collection.
- Webb, M., 2018. *Architects' Houses*. Thames & Hudson Ltd..
- Zevi, B. (1957). *Architecture as Space*. New York: Horizon Press.

Url 1: http://www-personal.umich.edu/~norge/ARCH211/1_2_norge.pdf Erişim tarihi: 28.05.2021

Url 2: <https://www.jasperdehaanarchitecten.nl/en/jasper-de-haan-architects/writings/interview-with-rem-koolhaas.aspx> Erişim tarihi: 21.12.2021

Url 3: <https://dailydesignnews.com/architecture-project-das-canoas-house-by-oscar-niemeyer/> Erişim tarihi: 10.10.2021

Url 4: https://www.youtube.com/watch?v=XpOS_wE0xkQ Erişim tarihi: 05.04.2019

Url 5: <https://archeyes.com/frank-gehry-house-santa-monica/> Erişim tarihi: 25.12.2021

Url 6: https://www.architectmagazine.com/design/frank-gehrys-schnabel-house-in-brentwood-listed-for-12-mil_o Erişim tarihi: 14.08.2022

Url 7: <https://www.youtube.com/watch?v=VN0BjbkuCbw> Erişim Tarihi:07.08.2021

Url 8: https://www.rsh-p.com/assets/uploads/0037_ZipUpHouse_JS_en.pdf Erişim Tarihi:07.08.2021

Url 9: <https://www.rsh-p.com/projects/rogers-house/> Erişim tarihi: 16.09.2021

Url 10: <https://www.youtube.com/watch?v=VN0BjbkuCbw> Erişim Tarihi: 15.09.2020

Url 11: <https://www.youtube.com/watch?v=SYa3Fsx-4cU> Erişim Tarihi: 15.09.2020

Url 12: <https://www.fosterandpartners.com/projects/creek-vean-house/> Erişim Tarihi: 03.07.2021

Url 13: <https://arquitecturaviva.com/works/casa-la-voile-1> Erişim Tarihi: 07.08.2022

Url 14: <http://www.rpbw.com/project/private-house-in-colorado> Erişim Tarihi: 10.10.2022

Url 15: <https://www.designboom.com/architecture/renzo-pianos-micro-home-diogene-installed-on-vitra-campus/> Erişim tarihi: 12.08.2022

Url 16: <http://www.rpbw.com/project/diogene> Erişim tarihi: 03.08.2022